Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1904. Wydano i rozesłano dnia 25. lipca 1904. **Część XI.**

Nr. 68.

Przepisy górniczo-policyjne

dla

kopalń oleju skalnego w Galicyi

z dnia 26 czerwca 1904, L. 2745.

C. k. Starostwo górnicze w Krakowie wydaje na zasadzie § 35 ustawy z 17. grudnia 1884, Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 35 z r. 1886 (krajowa ustawa naftowa) następujące przepisy górniczo-policyjne dla kopalń oleju skalnego w Galicyi:

I.

Podział kopalń oleju skalnego na klasy niebezpieczeństwa.

§ 1.

Kopalnie oleju skalnego dzielą się na dwie klasy niebezpieczeństwa. Do klasy pierwszej należą wszystkie kopalnie w okręgu Starostwa górniczego w Krakowie, istniejące w dniu wejścia w życie niniejszych przepisów, z wyjątkiem kopalń oleju skalnego w Borysławiu, które zalicza się do drugiej klasy niebezpieczeństwa.

W przyszłości oznacza Urząd górniczy okręgowy, do której klasy niebezpieczeństwa ma być zaliczoną kopalnia oleju skalnego. O tem zaliczeniu

ma być każdorazowo powiadomiony uprawniony do wydobywania, lub jego zastępca i kierownik ruchu.

Urząd górniczy okręgowy ma wówczas zarządzić zaliczenie już istniejących kopalń oleju skalnego do innej klasy niebezpieczeństwa, jeżeli dochodzenie, które przeprowadzi z przyzwaniem znawców, wykaże, że warunki bezpieczeństwa przy odnośnej kopalni uległy ważnej zmianie. Przez zaliczenie kopalni oleju skalnego do 2-giej klasy niebezpieczeństwa nie narusza się wcale istnienia otworów świdrowych, domów i innych objektów założonych, względnie postawionych za zezwoleniem władzy.

Dopóki się nie zaliczy jakiejś kopalni oleju skalnego do pewnej klasy niebezpieczeństwa, dopóty mają kopalnie w gminie Borysław przestrzegać przepisów dla drugiej klasy niebezpieczeństwa, zaś reszta kopalń przepisów dla pierwszej klasy.

O ile następujące postanowienia wyraźnie nie powołują się na poprzedni podział, należy je stosować do kopalń oleju skalnego obu klas niebezpieczeństwa.

II.

O robotnikach, dozorcach ruchu i kierownikach ruchu.

a) O robotnikach.

§ 2.

Przy robotach wiertniczych wolno zatrudniać tylko trzeźwych i zdrowych robotników, którzy ukończyli przynajmniej 18 rok życia.

§ 3.

Każdy robotnik, zatrudniony przy wierceniu za olejem skalnym, zanim zostanie dopuszczony do pracy, musi być pouczony przez kierownika ruchu lub przez dozorcę ruchu o niebezpieczeństwie i skutkach zapalenia się gazów naftowych i oleju skalnego, jako też o zachować się mających środkach ostrożności.

§ 4.

Robotników nie mieszkających w obrębie 5 *km* od terenu wiertniczego, t. j. albo nie posiadających własnych domów mieszkalnych, lub nie zajmu-

jących najętych pomieszkań, musi uprawniony do wydobywania umieszczać w stosownych ubikacyach mieszkalnych.

Istniejące obecnie koncesyonowane gospody dla robotników, nie mogą być uważane za ubikacye w rozumieniu powyższego ustępu.

Na każdym terenie wiertniczym musi być dla robotników ogrzewalna izba odpowiedniej wielkości, w którejby ci robotnicy mogli podczas przerw w pracy wypocząć, ogrzać się i przebrać.

§ 5.

Robotnikom każdej kopalni, która produkuje olej skalny, muszą być oddane do bezpłatnego użytku ciepłe kąpiele. W tym celu należy dla każdej takiej kopalni urządzić łazienki dla robotników (tusze), a ich rozmiary muszą odpowiadać ilości robotników, zajętych na dotyczącej kopalni. Przy zachowaniu tego ostatniego warunku może więcej sąsiadujących ze sobą kopalń urządzić — za uwiadomieniem Urzędu górniczego okręgowego — wspólny zakład kąpielowy dla swych robotników.

b) O dozorcach ruchu.

§ 6.

Dozór kopalń oleju skalnego musi być wystarczający tak w dzień jak i w nocy.

Dozór ruchu można wogóle powierzać tylko takim osobom, które albo ukończyły z dobrym postępem kurs wiertniczy w krajowej górniczej i wiertniczej szkole w Borysławiu, albo które udowodnią władzy górniczej, że odbyły przynajmniej trzechletnią praktykę przy wierceniach za olejem skalnym, dalej, że są zupełnie obeznani z właściwościami gazów, występujących na tych kopalniach, jako też z właściwościami oleju skalnego, niemniej ze środkami ostrożności wobec tychże i że posiadają odpowiednią znajomość języka krajowego.

Jako odpowiedzialnych dozorców ruchu przy właściwych robotach wiertniczych wolno używać tylko majstrów wiertniczych, zajętych przy dotyczącem wierceniu, których należy wymienić władzy górniczej dla każdego otworu świdrowego.

Przy większych kopalniach, w razie potrzeby lub na żądanie Urzędu górniczego okręgowego, należy oprócz tego ustanowić odpowiednio uzdolnionych i odpowiedzialnych dozorców ruchu też dla innych gałęzi ruchu i wskazać ich Urzędowi górniczemu okręgowemu.

§ 7.

Pod utratą upoważnienia do dozoru, nie wolno dozorcom ruchu, członkom ich rodziny i ich domownikom, zajmować się sprzedażą wiktuałów i upajających napojów ani też utrzymywaniem gospód i noclegów dla robotników.

Również pod utratą tego upoważnienia zakazuje się dozorcy ruchu przyjmować od robotników jakiekolwiek podarunki za dostarczenie im pracy w tem przedsiębiorstwie, w którem on sam pozostaje w obowiązku, jako też wyzyskiwać robotników w jakikolwiek inny sposób.

Dozorca nie śmie wypłacać robotnikom zarobku

c) O kierownikach ruchu.

§ 8.

Kandydaci na posadę kierownika ruchu, którzy ukończyli z dobrym postępem fachowy kurs górniczy na jednej z akademij górniczych, albo też wydział budowy maszyn lub wydział inżynieryi na jednej z politechnik muszą się wykazać, że odbyli jednoroczną praktykę przy wiertnictwie naftowem.

Kandydaci, którzy ukończyli z dobrym postępem wyższą szkołę przemysłową, albo szkołę górniczą lub fachowy kurs wiertniczy w krajowej szkole górniczej i wiertniczej w Borysławiu, mają udowodnić trzechletnią praktykę przy wiertnictwie naftowem, z której co najmniej 2 lata odbyte być muszą po ukończeniu teoretycznych nauk. Tacy kandydaci muszą się nadto poddać egzaminowi przed komitetem, ustanowionym w tym celu przez Starostwo górnicze.

Kandydaci, którzy nie posiadają żadnego teoretycznego wykształcenia zawodowego, muszą udowodnić, że odbyli przynajmniej sześcioletnią praktykę przy wiertnictwie naftowem. Oprócz tego muszą się oni poddać egzaminowi przed komitetem, ustanowionym w tym celu przez Starostwo górnicze i mogą oni objąć kierownictwo ruchu tylko mniejszych kopalń, należących do pierwszej klasy niebezpieczeństwa

Powyższe postanowienia nie mają zastosowania do osób, które w czasie ogłoszenia tych przepisów już są uznane przez władzę górniczą za kierowników ruchu.

Na dowód odbytej praktyki należy przedłożyć świadectwa służbowe, wystawione przez kierownika ruchu a podpisane także przez uprawnionego do wydobywania.

Świadectwa służbowe z praktyki, odbytej w obrębie innego Urzędu górniczego okręgowego, muszą być nadto widymowane przez odnośny Urząd górniczy okręgowy.

Kandydaci na kierowników ruchu mają przy rozpoczęciu przepisanej praktyki o tem pisemnie powiadomić właściwy Urząd górniczy okręgowy. Odnośne doniesienie ma też podpisać kierownik i uprawniony do wydobywania.

Każdy kierownik ruchu musi udowodnić, że włada krajowym językiem w słowie i piśmie.

§ 9.

W razie dłużej jak 8 dni trwającego urlopu kierownika ruchu lub innej jakiej jego przeszkody w pełnieniu służby, obowiązany jest uprawniony do wydobywania zgłosić władzy górniczej zastępcę, który musi posiadać kwalifikacyę kierownika ruchu.

III.

O powierzchni.

§ 10.

O ile tego Urząd górniczy okręgowy ze względów bezpieczeństwa zażąda, musi być ściślejszy teren wiertniczy, t. j. ta część terenu wiertniczego, na której znajdują się wieże wiertnicze i dla ruchu potrzebne maszyny, kotłownie i t. d., odpowiednio ogrodzony; przy urządzaniu tego ogrodzenia należy baczyć na to, aby dla robotników były w dostatecznej ilości drogi do ucieczki w razie potrzeby. Drewniane ogrodzenia kopalń drugiej klasy niebezpieczeństwa są niedopuszczalne.

Załomy na powierzchni, opuszczone szyby i spadliska muszą być równo z powierzchnią zasypane, a w razie potrzeby mają być ogrodzone przynajmniej na 1 *m* wysoko.

Granice terenu nieogrodzonych kopalń należy w odpowiedni sposób oznaczyć.

Będące w ruchu, lub tylko czasowo zastanowione szyby naftowe, studnie na wodę, jako też doły na łyżkowiny, odpadki i olej skalny (§ 13) mają być odpowiednio zabezpieczone.

§ 11.

Wstęp na ściślejszy teren wiertniczy, do wież wiertniczych, zabudowań gdzie są maszyny, do kotłowni, warsztatów i stacyj mierniczych jest dozwo-

lony tylko dotyczącym robotnikom, dozorcom i urzędnikom ruchu, a oprócz nich tylko uprawnionemu do wydobywania, który Urzędowi górniczemu okręgowemu został wskazany, a względnie, jeżeli istnieją współuprawnieni, ich wskazanemu pełnomocnikowi, w końcu delegatom władzy górniczej.

Obce osoby mogą wchodzić na ten teren tylko za poprzedniem zgłoszeniem się, względnie tylko za zezwoleniem kierownika ruchu a wówczas tylko w towarzystwie dodanego im przez niego przewodnika.

Zakaz wstępu na ściślejszy teren wiertniczy ma być dla przestrogi w odpowiednich miejscach uwidoczniony na tablicach.

§ 12.

U głównego wejścia na każdą kopalnię ma się znajdować tablica z nazwą lub firmą uprawnionego do wydobywania.

Nad każdym otworem świdrowym musi być przybita tabliczka z jego nazwą lub numerem. Bez wiedzy Urzędu górniczego okręgowego nie wolno tych nazw lub numerów usuwać ani zmieniać.

§ 13.

Miał wiertniczy (łyżkowiny), wszelkie odpadki kopalniane i ropę pochodzącą z wybuchów (§ 16) musi się zbierać w odpowiednio na to urządzonych dołach.

Wszelkiego rodzaju doły na ropę, a doły na miał wiertniczy wówczas, gdy ich nie można utrzymać bez zanieczyszczenia ropą, mają być ogniotrwale przykryte i otoczone poręczą; to przykrycie ma być wytrzymałe i silne.

§ 14.

Teren wiertniczy należy zawsze utrzymywać w czystości. Wydawanie ropy z rezerwoarów ropnych na ściślejszym terenie wiertniczym wolno tylko w taki sposób przedsiębrać, żeby zanieczyszczenie tego terenu było wykluczone. Ropą zanieczyszczona lub przesiąknięta ziemia ma być usuniętą lub suchą ziemią obficie przysypaną.

§ 15.

Zakazuje się wszelkiego zanieczyszczania potoków i rzek olejem skalnym lub ropnymi odpadkami, niemniej zakazuje się stawiania zastawek dla magazynowania ropy w korytach wody płynącej.

Wodę z terenu wiertniczego należy odprowadzać. Wodę, która spływa do potoka lub rzeki, należy wprzód oczyścić z domieszki oleju skalnego.

§ 16.

Na kopalniach oleju skalnego, należących do drugiej klasy niebezpieczeństwa, niemniej przy wszystkich otworach świdrowych, przy których zdarzają się wybuchy lub na podstawie doświadczenia spodziewać się ich należy, muszą być w pobliżu wieży wiertniczej doły o odpowiedniej pojemności na ropę wybuchową, do których ta ropa z wieży wiertniczej ma w ten sposób spływać ogniotrwale przykrytymi rowami, kanałami, lutniami lub rurami, aby przez to zapobieżono zanieczyszczaniu terenu, o ile ropa, pochodząca z wybuchów, nie może być uchwyconą zapomocą przyrządów do zamykania (otworów świdrowych) i odprowadzoną.

Jak te doły mają być zabezpieczone, postanawia § 13 niniejszych przepisów.

§ 17.

Nie wolno zabierać ze sobą przyrządów do niecenia ognia do wież wiertniczych i do zabudowań z niemi połączonych ani też do miejsc, w których odbywa się manipulacya z olejem skalnym, niemniej wchodzić tamże z rozżarzonem żelazem. Również zakazuje się palić tytoń na ściślejszym terenie wiertniczym poza kancelaryami i izbami robotniczemi, gromadzić zapalne materyały, zakładać ogniska na otwartych miejscach i strzelać z broni palnej.

Ten zakaz należy ogłosić na tablicach, umieszczonych w stosownych miejscach. Przestrzegania tego zakazu mają dopilnować kierownicy ruchu i dozorcy ruchu i wykonywać od czasu do czasu próbne rewizye. Przekroczenia należy natychmiast podawać do wiadomości sądów karnych.

Jeżeli zachodzi potrzeba brać światło, to na ściślejszy teren i do zabudowań na tymże, w których się odbywa manipulacya z olejem skalnym, wolno wchodzić tylko z elektrycznemi lampami.

§ 18.

Każda kopalnia oleju skalnego ma utrzymywać w pogotowiu odpowiednią ilość przyrządów do gaszenia ognia w stanie zawsze przydatnym do użycia i postarać się o odpowiedni zapas łopat, oskardów, piasku i wody dla gaszenia ognia.

§ 19.

Przynoszenie, szynkowanie i przechowywanie wyskokowych napojów na teren wiertniczy jest zakazane.

§ 20.

Dla odległości otworów świdrowych od siebie, od granicy obcego gruntu i od sąsiednich objektów na powierzchni obowiązują następujące postanowienia:

I. Dla otworów świdrowych, nowo założyć się mających po dniu ogłoszenia tych przepisów w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, na kopalniach będących już w ruchu, mają wynosić minimalne odległości:

a) na kopalniach, należących do obu klas niebezpieczeństwa, od granicy obcego gruntu 10 *m*,

b) od innych otworów świdrowych, od szybów naftowych, zbiorników na olej skalny o pojemności ponad 20 cystern (à 100 *q*), od zbiorników na gazy, od warsztatów, izb robotniczych i kancelaryj, na kopalniach należących do obu klas niebezpieczeństwa 30 *m*,

c) od domów mieszkalnych, dróg publicznych (dróg państwowych, krajowych i powiatowych, następnie dróg gminnych I-szej i II-giej klasy), kuźni i kotłowni na kopalniach pierwszej klasy niebezpieczeństwa 30 *m*, zaś na kopalniach drugiej klasy niebezpieczeństwa 40 *m*,

d) od publicznych budynków i cmentarzy, na kopalniach pierwszej klasy niebezpieczeństwa 40 *m*, na kopalniach drugiej klasy niebezpieczeństwa 60 *m*,

e) od świątyń i od szybów kopalń wosku ziemnego, które są w ruchu, na kopalniach pierwszej klasy niebezpieczeństwa 70 *m*, zaś na kopalniach drugiej klasy niebezpieczeństwa 100 *m*.

Te odległości dotyczą też i tych kopalń, o których zamierzonym ruchu doniesiono władzy górniczej w myśl § 14 ustawy z 17. grudnia 1884, Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 35 z r. 1886, jeszcze przed dniem ogłoszenia niniejszych przepisów górniczo-policyjnych, jeżeli rozpoczęcie ruchu kopalnianego nie będzie zakazane przez władzę w myśl postanowień § 14 i 15 powołanej ustawy.

II. Dla wierceń za olejem skalnym na terenach, na których rozpoczęcia ruchu wprawdzie władzy górniczej jeszcze nie zgłoszono, jednakże już przed dniem ogłoszenia tych przepisów w Dzien. ust. i rozp. kraj. uzyskano upra-

wnienie do wydobywania oleju skalnego na mocy sądownie lub notaryalnie uwierzytelnionych kontraktów dzierżawy lub eksploatacyi, obowiązują odległości ustanowione w ustępie I. tego paragrafu jednakże z tą zmianą, że odległość mających się tam założyć otworów świdrowych od granicy obcego gruntu, dla kopalń obu klas niebezpieczeństwa, musi wynosić u gruntów o 30 i więcej metrach szerokości, co najmniej 15 *m*, a u gruntów o szerokości poniżej 30 *m*, połowę szerokości gruntu, ale co najmniej 10 *m*.

Jeżeli takie kontrakty dzierżawy lub eksploatacyi w dniu ogłoszenia tych przepisów nie są sądownie lub notaryalnie uwierzytelnione, należy je najpóźniej w 2 miesiące po tym dniu ogłoszenia dać dodatkowo uwierzytelnić; w przeciwnym razie wiercenia prowadzone na terenach określonych w owych kontraktach traktowane będą według przepisów ustępu III. tego paragrafu.

III. Przy wszystkich innych wierceniach za olejem skalnym mają odległości otworów świdrowych co najmniej wynosić:

a) od granicy obcego gruntu 20 *m*,

b) od innych otworów świdrowych 40 *m*,

c) od mieszkalnych budynków na kopalniach pierwszej klasy niebezpieczeństwa 40 *m*, zaś na kopalniach drugiej klasy niebezpieczeństwa 50 *m*.

Dla odległości od reszty objektów obowiązują też i dla tych wierceń za olejem skalnym przepisy, zawarte w ustępie I. tego paragrafu.

O ile to dopuszczają względy bezpieczeństwa, może Urząd górniczy okręgowy zezwolić uprawnionemu do wydobywania na założenie otworów świdrowych na własnych terenach w mniejszych odległościach pomiędzy sobą jak te, które ustanowiono w poprzednich ustępach; jednakże ta odległość pomiędzy poszczególnymi otworami świdrowymi musi wynosić co najmniej 30 *m*. Także jeżeli sąsiedzi kopalniani w porozumieniu ze sobą o to proszą, może Urząd górniczy okręgowy zezwolić na założenie otworów świdrowych w mniejszych odległościach od wspólnej granicy, jak te, które są powyżej przepisane, o ile będą zachowane odległości dla otworów świdrowych pomiędzy sobą i od innych objektów, przepisane powyższemi postanowieniami.

Pominąwszy wyjątkowe wypadki, w poprzednim ustępie bliżej określone, wolno otwory świdrowe w mniejszych, jak w ustępach I — III przepisanych odległościach, zakładać li tylko za zezwoleniem Starostwa górniczego.

Budynki mają być tak zakładane, aby sąsiedniemu uprawnionemu do wydobywania bezpodstawnie nie przeszkadzały w wykonywaniu jego prawa eksploatacyi.

Istnienie otworów świdrowych, budynków oraz innych objektów, już założonych, względnie postawionych za zezwoleniem władzy po dzień ogłoszenia tych przepisów, pozostaje nienaruszone przez poprzednie postanowienia.

IV.

O budynkach i urządzeniach.

a) O wieży wiertniczej i przynależnych zabudowaniach i urządzeniach.

§ 21.

Wieże wiertnicze i zabudowania z niemi połączone, niemniej wszystkie maszyny służące do wiercenia i przyrządy muszą być odpowiednio mocno, bezpiecznie i z dobrego materyału sporządzone.

Z wieżą wiertniczą wolno bezpośrednio łączyć jedynie tylko zabudowania nad transmisyą wiertniczą i nad stałą maszyną do wiercenia.

§ 22.

Na kopalniach 2-giej klasy niebezpieczeństwa wolno do wybudowania wież wiertniczych używać drzewa li tylko na szkielet wieży wiertniczej, a nie na ściany tejże; to postanowienie nie odnosi się do zakładów tego rodzaju, istniejących już w czasie ogłoszenia tych przepisów.

Aby zapobiedz wywrotowi wieży wiertniczej, musi się ją zabezpieczyć silnemi drucianemi linami, lub w inny odpowiedni sposób.

Stałe lub często się powtarzające roboty we wieży wiertniczej wolno wykonywać tylko z odpowiednio zabezpieczonych pomostów. Te pomosty muszą być zabezpieczone poręczą o wysokości przynajmniej 1 *m* i listwą nożną, przybitą do podłogi pomostu.

Drabiny na te pomosty muszą być dostatecznie mocne, wygodne i silnie przymocowane, zawsze w dobrym i bezpiecznym stanie utrzymane, zaś szczeble mają być zapuszczone w listwy.

W każdej wieży wiertniczej obok najwyższego pomostu musi być urządzone, na zewnątrz otwierające się, odpowiednio wysokie okno ratunkowe, zaś przed niem, na zewnętrznej stronie wieży wiertniczej, balkonik (platforma), zabezpieczony gęstą i co najmniej 1·2 *m* wysoką poręczą. Tę platformę ma się połączyć z urządzeniem, które ma umożliwiać robotnikowi pracującemu u góry wieży wiertniczej szybką i bezpieczną ucieczkę na ziemię.

W zimie podczas pracy muszą być wieże wiertnicze ogrzewane kaloryferami.

§ 23.

Budynki nad transmisyą wiertniczą i nad motorem służącym do wiercenia, muszą posiadać takie rozmiary, ażeby można było bezpiecznie dostąpić do wszystkich miejsc manipulacyjnych.

§ 24.

Każdą wieżę wiertniczą, jako też każdy budynek nad transmisyą wiertniczą, jak i nad maszyną (motorem) należy zaopatrzyć przynajmniej w jedne osobne drzwi i w jedno osobne okno. W bocznej ścianie wieży należy urządzić obok ławki wiertacza drzwi a łącznie z niemi bezpieczne przejście obok dołu lub przez dół z łyżkowinami. Podczas pracy nie wolno drzwi zamykać na klucz, jednakże zaraz, gdy praca ustanie, mają być one na klucz zamknięte.

Wszystkie drzwi muszą się same zawierać i muszą być co najmniej 2 *m* wysokie. Urządzeń, jak haków, klamek i t. p., które przeszkadzają szybkiemu otwieraniu drzwi, nie wolno na nich umieszczać.

Podłogę w wieżach i w lokalach dla maszyn należy posypywać piaskiem lub w inny sposób tak zabezpieczyć, ażeby robotników uchronić przed pośliznięciem się.

§ 25.

Szyby kopane dla rozpoczęcia wiercenia muszą mieć odpowiednią oprawę. Przy ich pogłębianiu należy postępować wedle reguł sztuki górniczej.

§ 26.

Jeżeli na ławie wiertniczej ustawia się żerdzie (sztangi) wiertnicze, to ta część ławy, na której one spoczywają, musi posiadać urządzenie dla zapobieżenia ich zesunięciu się; ta część ławy nie może być ruchoma

§ 27.

W wybuchowych otworach świdrowych wolno pracować tylko przy użyciu niezawodnych przyrządów do zamykania otworów świdrowych, które to przyrządy umożliwiają odprowadzanie oleju skalnego i gazów do przeznaczonych na ten cel zbiorników.

§ 28.

Jeżeli przy instrumentowaniu w otworze świdrowym potrzeba użyć większej siły, jak normalna, do kręcenia sztang ratunkowych lub rur ratunkowych, w takim razie roboty tego rodzaju należy wykonać w obecności kierownika ruchu i pod jego osobistem kierownictwem. Posługiwanie się przy tych robotach więcej jak jedną dźwignią, przymocowanymi do żerdzi (sztang) lub w ogóle użycie kluczów, jest zakazane.

Przy wszystkich trudniejszych i niebezpieczniejszych robotach zapomocą wielokrążka i podczas tak zwanego sztosowania nie wolno nikomu znajdować się w wieży wiertniczej i poza nią w jej bezpośredniej bliżkości, oprócz wiertacza i oprócz robotników, których wiertacz, w razie koniecznej potrzeby, do tego wyraźnie przeznaczy.

Kierownik ruchu ma poświęcić największą baczność manipulacyi przy użyciu wielokrążków i śrub ratunkowych. Przy użyciu śrub ratunkowych ma być takie urządzenie, aby przy możliwem złamaniu się sztang nie mogło nastąpić rozrzucenie poszczególnych części.

§ 29.

Balans wiertniczy (żóraw) należy tak zrównoważyć, aby po odłączeniu od niego żerdzi (sztang) wiertniczych i ciągadła, można go było z łatwością ręką na dół ściągnąć.

Pod żórawiem wiertniczym od strony otworu świdrowego należy umieścić stosowną podporę (stojak) dla ochrony robotników wiertniczych na wypadek złamania się ciągadła.

§ 30.

Hamulec transmisyi wiertniczej musi mieć odpowiednie wymiary i musi być w ten sposób sporządzony, aby, przy należytem utrzymaniu go i używaniu, wytwarzanie iskier nie miało miejsca; w tym celu obłożyć należy taśmę hamulca fibrą wulkanizowaną albo innym stosownym materyałem.

§ 31.

W przeciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia należy zastąpić tak zwane kanadyjskie popuszczadło popuszczadłem, które w sposób zupełnie bezpieczny da się w ruch wprawić zapomocą kółka ręcznego i śruby bez końca.

Zakazuje się podnosić przewód wiertniczy (sztangi) kanadyjskiem popuszczadłem podczas ruchu balansu wiertniczego. Kółko zapadkowe należy zaopatrzyć w dwie zapadki ze sprężynami.

§ 32.

Przy wierceniach zapomocą siły pary ma się z reguły używać tylko stałych maszyn parowych. Gdy używa się lokomobil, to do nich stosować należy postanowienia o kotłach parowych, zawarte w niniejszych przepisach.

b) O kotłowniach i kotłach parowych.

§ 33.

Kotłownie należy, z uwzględnieniem kierunku wiatru głównie panującego w danej okolicy, o ile możności tak ustawiać, żeby kotły nie mogły spowodować zapalenia się gazów, wydobywających się z otworów świdrowych.

Oszalowanie kotłowni musi być szczelne, szpary w ich ścianach i w drzwiach muszą być listwami zakryte. Na kopalniach 2-giej klasy niebezpieczeństwa wolno do wybudowania kotłowni używać drzewa tylko na ryglówkę a nie na ściany; to postanowienie nie odnosi się do zakładów tego rodzaju, które już istniały w czasie ogłoszenia tych przepisów.

Kotłownia musi być tak przestronną, aby dostęp do wszystkich części kotła był bezpieczny i wygodny. Pomiędzy tym bokiem kotła, w którym są drzwi do paleniska, a naprzeciw stojącą ścianą kotłowni musi być przynajmniej 2 *m* szerokie miejsce dla swobodnego użycia. Drzwi wchodowych do kotłowni nie wolno urządzać po stronie, zwróconej ku otworowi świdrowemu.

Podłoga w kotłowni nie może być z drzewa (z desek).

Dach na kotłowni naokoło komina (kołnierz) na odległość 70 *cm*, ma być z blachy. Pomiędzy kominem a dachem należy umieścić rurę blaszaną, która ma sięgać ponad dach.

Kominy kotłów ruchomych muszą być przynajmniej 8 *m* wysokie i posiadać średnicę, odpowiadającą otworowi, którym uchodzi dym z kotła a nadto zaopatrzyć je należy u wylotu daszkiem. Na wszystkich kominach należy umieszczać chwytacze iskier, ale nie z siatki drucianej. Z komina, dachu i chwytacza iskier należy w miarę potrzeby często wymiatać sadzę.

§ 34.

Wodowskazy kotłów parowych mają być odpowiednio zabezpieczone.

Manometr ma posiadać znak kontrolny.

Palenisko, popielnik i drzwi kanałów ogniowych muszą mieć szczelne zamknięcia.

§ 35.

W razie niebezpiecznego wybuchu gazów albo ropy ma palacz przedewszystkiem zawrzeć drzwi kotłowni, zamknąć dopływ ropy lub gazu do paleniska, następnie zamknąć drzwiczki paleniska i popielnika kotła parowego, a wreszcie zgasić światło, jeżeliby się w kotłowni świeciło.

Wyjmowanie ognia albo gaszenie go wodą jest w takich wypadkach zakazane.

§ 36.

W razie wybuchów gazów lub ropy o niezwykłej sile, ma kierownik, albo w nieobecności tegoż jego zastępca, wstrzymać ruch kotła parowego i donieść o tem Urzędowi górniczemu okręgowemu, który ma bezzwłocznie, o ile możności w przeciągu 24 godzin, wydać dalsze zarządzenia.

§ 37.

Popiół, wygarnięty z popielnika, musi się zupełnie wodą wygasić, zanim się go z kotłowni usunie.

§ 38.

Każdy samodzielny palacz musi posiadać przepisany egzamin.

Gdy palacz pełni służbę przy kotle parowym, nie wolno używać go do żadnej innej pracy, oprócz do obsługi kotła parowego.

c) O innych budynkach.

§ 39.

Na każdym terenie wiertniczym musi być kancelarya ruchu. Więcej kopalń oleju skalnego, należących do tego samego uprawnionego, jeżeli nie są

za daleko od siebie oddalone, mogą posiadać za doniesieniem do Urzędu górniczego okręgowego jednę wspólną kancelaryę ruchu.

§ 40.

Budynki nad otwartymi miernikami (stacye miernicze) muszą być oddalone co najmniej na 30 *m* od kuźni, kotłowni, budynków mieszkalnych, izb robotniczych, kancelaryj i dróg publicznych (dróg państwowych, krajowych i powiatowych, następnie dróg gminnych I-szej i II-giej klasy) i muszą być bez przerwy należycie wentylowane.

Powyższe postanowienie, normujące odległość mierników od już istniejących objektów, wymienionych w 1. ustępie, nie ma zastosowania na mierniki, istniejące już w czasie obwieszczenia tych przepisów.

§ 41.

Stacye dla pomp oleju skalnego (tłocznie) muszą być oddalone przynajmniej 15 *m* od budynków mieszkalnych, kuźni, kotłowni i od dróg publicznych (dróg państwowych, krajowych i powiatowych, następnie dróg gminnych I-szej i II-giej klasy). W nich ma zawsze panować największa czystość i należy postarać się o dobrą ich wentylacyę.

Powyższe postanowienie co do odległości tłoczni od już istniejących objektów, wymienionych w 1. ustępie, nie odnosi się do tłoczni, istniejących już w czasie ogłoszenia tych przepisów.

d) O zbiornikach na ropę i na gazy.

§ 42.

Każdy zbiornik na ropę, znajdujący się na terenie kopalnianym, musi być należycie zabezpieczony i zamknięty.

Zbiorniki drewniane muszą być do około ziemią obłożone, o ile nie są zakopane w ziemię. Dach zbiornika ma być pokryty ogniotrwale.

Żelazne zbiorniki powinny być obwiedzione odpowiednio wysokim i mocnym wałem. Przestrzeń zamknięta wałem musi odpowiadać przynajmniej połowie pojemności odnośnego zbiornika na ropę. Przestrzeń tę między wałem a zbiornikiem należy utrzymywać w jak największej czystości.

Dach każdego zbiornika na ropę, z którego się nie odprowadza gazów rurami, musi mieć dla odpływu gazów otwór, zakryty drucianą siatką bezpieczeństwa co najmniej o 140 oczkach na 1 centymetr kwadratowy.

Kurki i wentyle do odpuszczania ropy ze zbiorników o pojemności ponad 20 cystern, należy osłaniać murowanemi i zamykanemi skrzyniami.

U każdego żelaznego zbiornika o pojemności ponad 20 cystern musi być także przyrząd, zapomocą którego możnaby rurociąg odprowadzający ropę zamknąć także wewnątrz zbiornika i zabezpieczyć jego zamknięcie.

Do każdego żelaznego zbiornika na ropę, o wysokości ponad 5 *m*, muszą być stale przytwierdzone żelazne drabinki. Jeżeli dach zbiornika jest wypukły, natenczas przystęp od drabinki ku włazom zabezpieczony być ma poręczą.

Każdy żelazny zbiornik o pojemności ponad 20 cystern należy zabezpieczyć odgromem, sporządzonym przez koncesyonowaną firmę.

§ 43.

Ropę, stężałą w zbiornikach z powodu nizkiej temperatury, wolno tylko parą wodną rozgrzewać; używania ognia do tego celu zabrania się.

Płonącego zbiornika nie wolno gasić wodą. Ropę, zawartą w zbiorniku, można wypuszczać rurą odpływową do innych zbiorników lub dołów.

Mniejsze zbiorniki można nakryć mokremi płachtami, płonące beczki można gasić piaskiem, ziemią albo płachtami.

§ 44.

Zbiorniki na ropę o pojemności ponad 20 cystern, muszą być co najmniej 40 *m* oddalone od wszystkich budynków, w których się znajdują ogniska, jako też od dróg publicznych (dróg państwowych, krajowych i powiatowych, następnie dróg gminnych I-szej i II-giej klasy). Dla mniejszych zbiorników ma to oddalenie wynosić co najmniej 20 *m*.

Te postanowienia nie odnoszą się do zbiorników na ropę, które już istnieją w czasie ogłoszenia niniejszych przepisów.

§ 45.

Czyszczenie zbiorników na ropę ma się w następujący sposób odbywać:

Drewniane zbiorniki na ropę i doły na ropę (§ 13) należy po odpuszczeniu ropy, częściowo odkryć, co najmniej przez 24 godzin wietrzyć, i jeżeli się ma kocioł parowy do dyspozycyi, parą wodną dobrze wydmuchać. Potem należy czyszczenia zbiornika dokonać o ile możności z zewnątrz. Jeżeli wyczyszczenie wnętrza zbiornika jest bezwarunkowo potrzebne i nie da się

uskutecznić z zewnątrz, to do tej czynności wolno zawsze tylko jednego robotnika używać. W takim razie należy tego robotnika przez czas pracy trzymać na linie i ma go pilnować dozorca i drugi robotnik. Ilekroć to będzie potrzebne ze względu na szkodliwe dla zdrowia oddziaływanie gazów zawartych w zbiorniku, ma robotnik pracę przerwać i wyjść na wolne powietrze.

To samo odnosi się do czyszczenia żelaznych zbiorników na ropę; na dachu i w pobliżu dna takich zbiorników muszą być włazy, przez których otwarcie dokonywać należy przewietrzania. Przewietrzanie i przedmuchiwanie zbiorników parą powinno się u większych zbiorników na ropę odpowiednio dłużej odbywać, a w każdym razie tak długo, żeby potem robotnik przebywać mógł w zbiorniku bez niebezpieczeństwa.

§ 46.

Otwory świdrowe w których się nie wierci, a wydające większą ilość gazów, muszą być u swego ujścia na powierzchni ziemi tak zamknięte, żeby gazy odpływały, rurami tam przytwierdzonemi, do przygotowanych zbiorników na gazy.

Zbiorniki na gazy muszą być co najmniej 30 *m* oddalone od otworów świdrowych, będących w ruchu, i od wszystkich budynków z ogniskami, jako też od dróg publicznych (dróg państwowych, krajowych i powiatowych, następnie dróg gminnych I-szej i II-giej klasy). Tak zwane rozdzielacze można ustawiać w mniejszej odległości od otworów świdrowych.

Gdy się z otworu świdrowego gazy równocześnie z ropą do rozdzielacza odprowadza, a rozdzielacz oddalony jest co najmniej 30 *m* od przedmiotów w poprzednim ustępie wymienionych, wówczas odpada potrzeba odprowadzania gazów do osobnego zbiornika na gazy.

Zamiast zbiornika na gazy można używać rurociągu odpowiedniej długości i średnicy, połączonego w takim razie z rurkami gazowemi, odprowadzającemi gazy z poszczególnych rozdzielaczy.

Poprzednie postanowienia co do odległości nie odnoszą się do zbiorników na gazy, istniejących już w czasie ogłoszenia niniejszych przepisów.

§ 47.

Zbiorniki na gazy i rozdzielacze muszą być takiej konstrukcyi i takich wymiarów, któreby odpowiadały ilości i prężności gazów, i muszą być zao-

patrzone w takie urządzenia (wentyle bezpieczeństwa), żeby prężność gazów nie mogła przekroczyć dopuszczalnej miary i żeby gazy, odprowadzane ze zbiornika na gazy pod kotły parowe, wolne były od przymieszki ropy.

Rurociągi połączone ze zbiornikami na gazy lub z rozdzielaczami, muszą być tuż obok zbiornika na gazy jak i obok rozdzielacza, niemniej jako też w pobliżu otworu świdrowego, zaopatrzone w przyrządy do zamykania, które w razie przerwania połączenia między otworem świdrowym a zbiornikiem na gazy, należy szczelnie zamknąć.

e) Inne postanowienia.

§ 48.

Drzwi wszystkich zabudowań znajdujących się na ściślejszym terenie wiertniczym, muszą się łatwo na zewnątrz otwierać.

Miejsca, w których się pracuje, a w szczególności wewnątrz wieży wiertniczej i zabudowań z nią połączonych, muszą być dostatecznie jasne i należycie przewietrzane.

Wszystkie budynki na ściślejszym terenie wiertniczym należy ogniotrwale pokrywać.

U wszystkich kominów tych budynków muszą być daszki ochronne, a u kominów kuźni także chwytacze iskier, ale nie z siatki drucianej.

§ 49.

Na ściślejszym terenie wiertniczym wolno nocować li tylko w budynkach mieszkalnych, tam będących.

Robotnikom wolno wchodzić jedynie do tych zabudowań, w których mają wykonywać pracę sobie przydzieloną.

§ 50.

Z reguły co najmniej na 14 dni przed rozpoczęciem ustawiania motorów gazowych i motorów elektrycznych w ogólności, następnie dynamomaszyn, o ile te ostatnie nie służą li tylko do celów oświetlenia, należy donieść o tem władzy górniczej i przedłożyć plan ustawienia.

Elektryczne maszyny wszelkiego rodzaju i elektryczne przewody mają być tak urządzone i zabezpieczone, żeby przypadkowe uszkodzenie kogokolwiek nie mogło mieć miejsca.

Do takich urządzeń odnoszą się „Przepisy bezpieczeństwa dla zakładów o silnym prądzie“ (Sicherheitsvorschriften für Starkstrom-Anlagen, Verlag des elektrotechnischen Vereines in Wien, 1900), przyjęte przez kongres elektrotechników we Wiedniu w r. 1899, dla urządzenia i ruchu zakładów elektrycznych o silnym prądzie.

Elektryczne instalacye wolno urządzać tylko firmie do tego koncesyonowanej albo pod kierownictwem znawcy, posiadającego kwalifikacye określone w 2. ustępie § 67 niniejszych przepisów.

U motorów gazowych musi być automatyczny przyrząd do puszczania w ruch motoru.

§ 51.

Wszystkie obracające i poruszające się części maszyn i warsztatów, wszelkie transmisye, następnie przewody pary wodnej i prądu elektrycznego należy tak zabezpieczyć, ażeby przypadkowe uszkodzenie kogokolwiek nie mogło mieć miejsca.

Do osłony rurociągów nie wolno na ściślejszym terenie wiertniczym używać materyałów zapalnych.

Rurociągi, znajdujące się nad powierzchnią ziemi i rurociągi na ziemi leżące, muszą być odpowiednio i bezpiecznie podparte i przytwierdzone.

Robotnikom, zatrudnionym przy maszynach, wolno nosić tylko obcisłą odzież.

Zakładanie rękami pasów na poruszające się tarcze jest zakazane.

Podczas ruchu maszyny wolno jej części tam tylko smarować, gdzie przy zwykłej uwadze, nie grozi robotnikowi żadne niebezpieczeństwo, albo gdzie przy użyciu stosownych urządzeń wykluczone jest wogóle wszelkie niebezpieczeństwo.

Wprawianie w ruch i zatrzymywanie maszyn musi się odbywać w sposób bezpieczny, a tę czynność należy sygnalizować robotnikom, których to dotyczyć może.

Wszystkie łożyska czopowe muszą być z przykrywkami.

V.

O oświetleniu.

§ 52.

Wieże wiertnicze i teren przed niemi, zabudowania maszynowe i wszelkie warsztaty muszą być podczas ruchu w nocy dostatecznie w sposób poniżej podany oświetlone.

§ 53.

Do oświetlania wież wiertniczych i zabudowań z niemi połączonych, wolno używać zwykłych lamp naftowych albo olejnych, ale tylko na kopalniach pierwszej klasy niebezpieczeństwa. Lampy takie mają być umieszczone w osobnych, z ogniotrwałego materyału sporządzonych skrzynkach, ustawionych poza wieżą wiertniczą, względnie poza budynkiem z nią połączonym, i oddzielonych od tych budynków dostatecznie silnem i szczelnem zaszkleniem.

Palnik lampy musi być tak urządzony, aby światło zgasić można bez otwierania skrzynki.

§ 54.

Na kopalniach drugiej klasy niebezpieczeństwa, następnie na kopalniach pierwszej klasy niebezpieczeństwa, gdy gazy ropne zaczną występować z otworu świdrowego, jako też począwszy od chwili wykonania zamknięcia wody hermetycznemi rurami (§ 75), wolno oświetlać wieże wiertnicze i zabudowania z niemi połączone wyłącznie tylko elektrycznemi lampkami żarowemi.

§ 55.

Urządzenie i ruch elektrycznego oświetlenia na ściślejszym terenie wiertniczym ma się odbywać według postanowień „Przepisów bezpieczeństwa dla zakładów o silnym prądzie“ (Sicherheitsvorschriften für Starkstromanlagen), przyjętych przez kongres elektrotechników w Wiedniu w r. 1899. Obok tych przepisów należy uwzględniać następujące postanowienia.

§ 56.

Generatory, rotacyjne transformatory, akumulatory oraz przynależne przyrządy do łączenia prądu i zabezpieczniki wolno w przedsiębiorstwach pierwszej klasy niebezpieczeństwa ustawiać tylko w oddaleniu przynajmniej 30 *m* a w przedsiębiorstwach drugiej klasy tylko w oddaleniu przynajmniej 40 *m* od otworów świdrowych, zbiorników na ropę i zbiorników na gazy.

Stałe transformatory, transformatory dla prądu zmiennego i trójfazowego, wolno stawiać także w obrębie tego koła, byle nie w wieży wiertniczej lub zabudowaniach z nią połączonych.

Napięcie czynnego prądu w zakładach oświetlenia nie śmie w miejscach użycia wynosić więcej niż 120 woltów.

§ 57.

Na kopalniach pierwszej klasy niebezpieczeństwa, w kole o promieniu 30 *m*, a na kopalniach drugiej klasy, w kole o promieniu 40 *m*, mierząc od otworów świdrowych i zbiorników na ropę i na gazy, przewody przeznaczone do użycia muszą być osłonięte albo podwójną impregnowaną izolacyą bawełnianą, albo podwójną plecionką bawełnianą, napojoną minią, albo pojedynczą plecionką bawełnianą i płaszczem azbestowym. Drutów z obcisłym płaszczem gumowym (izolacya G i izolacya G. H.) nie wolno używać w obrębie powyższych odległości.

Połączenie drutów ze sobą musi być wykonane bardzo starannie zapomocą zlutowania lub ześrubowania końców ogołoconych z izolacyi; łączenie drutów przez proste okręcenie końców nie wystarcza i dlatego nie jest dopuszczalnem. Miejsce połączenia ma być dokładnie zizolowane.

§ 58.

Jeżeli wyłączniki i zabezpieczniki lamp elektrycznych znajdują się w odległości bliższej niż 30 *m* od otworu świdrowego, wolno je umieszczać tylko w szczelnych, gazów niedopuszczających pudłach; od użycia takich szczelnych pudeł można odstąpić, jeżeli się używa wyłączników i zabezpieczników okrytych szczelnie tak, żeby gazy do nich dochodzić nie mogły.

§ 59.

W wieżach wiertniczych, w zabudowaniach z niemi połączonych i wzdłuż zewnętrznych ścian tych budynków nie wolno przeprowadzać przewodów elektrycznych; wyjątek czyni się dla przewodów, które łączą główną linię z lampkami, znajdującemi się w owych budynkach, a to co do wież wiertniczych, dopóki nie trzeba się spodziewać wybuchów gazów i ropy, zaś co do zabudowań z wieżami wiertniczemi połączonych w ogólności. Takie przewody muszą być jednakże możliwie krótkie.

Lampki żarowe muszą być tak umieszczone, ażeby prąd dochodził do nich bezpośrednio z zewnątrz.

Dla przewodów elektryczności przechodzących przez ściany, należy używać izolacyjnych rurek, opierających się ogniowi i wilgoci.

§ 60.

Przewody do lampek żarowych, znajdujących się w wieżach wiertniczych i w zabudowaniach z niemi połączonych, muszą być poprowadzone bezpośrednio od masztu rozdzielającego przewody; odległość tego masztu od wieży wiertniczej ma wynosić co najmniej 5 *m* a co najwyżej 10 *m*.

§ 61.

Dla przymocowania przewodów do ściany wieży wiertniczej i zabudowań z nią połączonych wolno używać tylko pionowo umieszczonych izolatorów dzwonkowych o wysokości co najmniej 100 *mm*. Przewody o różnem napięciu prądu muszą być przynajmniej 30 *cm* od siebie oddalone.

§ 62.

Zawieszone na słupach przewody do lampek muszą mieć drut o przekroju co najmniej 6 mm^2.

§ 63.

Wolno takich tylko zabezpieczników (stopek) używać, których wymiary obliczone są na siłę prądu do nich przyłączonego i które są tak skonstruowane, żeby patronu zabezpiecznika nie można było przypadkowo wymienić na patron przeznaczony dla większej siły prądu.

Użycie zwykłych drutów ołowianych na zabezpieczniki (stopki) jest zakazane.

§ 64.

Lampki żarowe użyte w wieży wiertniczej i w zabudowaniach z nią połączonych muszą być okryte szczelnym kloszem ochronnym, obejmującym także oprawę lampki, jako też silną kratą drucianą. Przewody muszą być do oprawy lampki oddzielnie od siebie wprowadzone.

Wyłączników dla takich lampek żarowych nie wolno umieszczać u samej lampki.

Lampki żarowe należy tak umieszczać, aby według wszelkiego prawdopodobieństwa nie mogły doznać uszkodzenia także w razie wybuchów z otworu świdrowego.

Dla lampki służącej do oświetlenia najwyższego pomostu wieży wiertniczej ma być osobny wyłącznik.

Jeżeli już są wybuchy albo spodziewać się ich należy, natenczas lampki żarowe, przeznaczone do oświetlenia wnętrza wieży wiertniczej, otrzymać muszą, oprócz ochrony w pierwszym ustępie tego paragrafu wymienionej, także jeszcze kosz ochronny albo szkło ochronne (skrzynkę) celem dalszego zabezpieczenia.

Na kopalniach obydwóch klas niebezpieczeństwa zakazane jest używanie lampek ruchomych (przenośnych), z przewodami elektrycznymi połączonych

§ 65.

Lampki żarowe, użyte poza wieżą wiertniczą i zabudowaniami z nią połączonemi, muszą być w promieniu 40 *m* od otworów świdrowych, zbiorników na ropę i zbiorników na gazy, zaopatrzone w klosze ochronne, obejmujące także oprawę lampek.

§ 66.

Lamp łukowych wolno używać jedynie poza kołem ochronnem, określonem w § 65; punkt świetlny takich lamp musi się znajdować w wysokości co najmniej 12 *m* nad powierzchnią ziemi.

§ 67.

Urządzenie oświetlenia elektrycznego należy utrzymywać starannie w dobrym stanie. Przynajmniej co pół roku należy je dokładnie zrewidować.

a przy tej rewizyi należy się w szczególności upewnić, czy całe urządzenie pod względem zabezpieczenia przed ogniem odpowiada obowiązującym przepisom.

Rewizyę ma przeprowadzić sądownie zaprzysiężony albo przez władzę autoryzowany albo też przez c. k. Urząd górniczy okręgowy zamianowany znawca elektrotechnik. Braki ewentualnie znalezione należy natychmiast usunąć.

§ 68.

Do wykonania nowych urządzeń i do wykonania naprawek wolno tylko takich osób używać, które Urząd górniczy okręgowy na podstawie świadectwa znawcy (§ 67, ustęp 2) uznał do tego za uzdolnione

§ 69.

Należy starannie tego przestrzegać, ażeby pęknięte lub uszkodzone klosze ochronne lampek żarowych zastąpiono natychmiast nieuszkodzonymi

Niezdatne do użytku lampki żarowe wolno wymieniać jedynie tylko po wyłączeniu odnośnego obwodu prądu; inne naprawki urządzeń elektrycznych w wieżach wiertniczych i zabudowaniach z niemi połączonych wolno wykonywać li tylko przy świetle dziennem.

§ 70.

Podczas przerw ruchu mają być wyłączone wszystkie obwody prądu.

§ 71.

Gdyby przewody elektryczne, poprowadzone do wieży wiertniczej, znacznie się zwolniły, należy je napiąć.

W razie grożących niebezpieczeństwem wybuchów z niezamkniętych otworów świdrowych, należy oświetlenie wieży wiertniczej natychmiast wyłączyć.

§ 72.

Przepisy zawarte w 2. i 4. ustępie § 50 mają zastosowanie także do ektrycznego oświetlenia.

VI.

O opalaniu kotłów parowych.

§ 73.

Jeżeli do opalania kotła parowego używa się gazów, to muszą one być zupełnie suche, to znaczy bez domieszki ropy.

Rury gazowe muszą być zawsze w dobrym stanie utrzymane i zaopatrzone w wentyle lub kurki do zamykania, umieszczone w kotłowni i poza kotłownią lecz tuż przy niej, jako też tuż przy zbiorniku na gazy. Do każdego rurociągu gazowego, wychodzącego ze zbiornika na gazy, wstawić należy po dwie druciane siatki bezpieczeństwa, w ten sposób skonstruowane, by na 1 cm^2 siatki przypadało co najmniej 140 oczek; po obu stronach tych siatek drucianych mają być w rurociągu gazowym przyrządy do zamykania tegoż. Siatki druciane należy częściej dokładnie czyścić.

Doprowadzanie gazów pod kotły parowe wprost z otworów świdrowych jest wzbronione.

Zanim się w kotłowni otworzy przyrząd zamykający dopływ gazów, w celu ponownego zapalenia gazów, należy przed rozpoczęciem opalania gazowego a względnie po każdej przerwie tegoż, rozniecić ogień w palenisku kotła, a to dla tego, by zapobiedz utworzeniu się niebezpiecznej mieszaniny dopływających gazów z powietrzem atmosferycznem jeszcze przed zapaleniem gazów.

Kurek rurociągu gazowego wolno tylko powoli odmykać.

§ 74.

Jeżeli się do opalania kotłów parowych używa ropy, natenczas należy przestrzegać następujących przepisów:

Z pomiędzy różnych sposobów opalania ropą wolno używać tylko opalania zapomocą rozpylonej ropy.

Dla przechowywania ropy opałowej, muszą być w pobliżu kotła parowego, jednakże w oddaleniu co najmniej 10 *m* od niego ustawione dwa zbiorniki, jeden nad drugim, o takich rozmiarach, by razem nie obejmowały więcej niż 25 q ropy. Co do urządzenia i konstrukcyi tych zbiorników obowiązują następujące postanowienia:

Wyżej położony zbiornik, z którego ropa samodzielnie spływa do rozpylacza, musi być zupełnie szczelny a w miejscu najwyżej położonem zaopatrzony otworem z ochronną siatką drucianą dla ulatniania się gazów. Zbiornik taki wolno napełniać tylko przez rurociąg.

Celem zapobieżenia przepełnieniu górnego zbiornika należy go połączyć z dolnym zbiornikiem stosowną rurką odpływową. Dla czyszczenia górnego zbiornika należy u jego dna przymocować rurkę, zamykaną zapomocą odpowiedniego przyrządu. Manipulacyę trzeba tak urządzić, żeby nie zanieczyszczano terenu i żeby do rozpylacza dostawała się tylko czysta ropa.

Rurociąg, którym ropa odpływa ze zbiornika do rozpylacza, należy umieścić w stosownej wysokości ponad dnem zbiornika, a wewnątrz tego zbiornika zakryć siatką, by zapobiedz zanieczyszczeniu rurociągu; zaś zewnątrz zbiornika i to bezpośrednio przy ścianie tegoż należy rurociąg zaopatrzyć przyrządem do zamykania.

Rurki, doprowadzające ropę i parę do rozpylacza, ma się umieścić w jednym i tym samym boku kotła parowego. Dla regulowania dopływu ropy i pary należy te rurki zaopatrzyć w wentyle w ten sposób założone, żeby można było nimi pewnie i bezpiecznie manipulować. Ułożenie i wzajemne połączenie rurek musi być takie, żeby można wszystkie rurociągi ropne parą wodną każdej chwili przedmuchać. Rurki i ich połączenia mają być zawsze szczelne. Wszelkie zanieczyszczenie podłogi kotłowni ropą jest wzbronione.

Wszystkie otwory w palenisku i w drzwiczkach paleniska kotła parowego z wyjątkiem popielnika, należy zabezpieczyć siatkami drucianemi przynajmniej o 140 oczkach na 1 cm^2.

Jeżeli ściana kotłowni leżąca naprzeciwko drzwiczek paleniska, nie jest ogniotrwałą, należy ją obić blachą.

Do przysypania rozlanej lub płonącej ropy należy mieć w kotłowni i w pobliżu niej odpowiedni zapas piasku.

Dla wytworzenia pary o prężności potrzebnej do funkcyonowania rozpylacza, nie wolno opalać kotła parowego nierozpyloną ropą.

VII.

O zamykaniu i ściąganiu wody.

§ 75.

W każdym otworze świdrowym należy wodę podziemną w ten sposób szczelnie zamknąć rurami, ażeby się nie mogła dostać ani do ropo-

nośnych warstw ani do złoża wosku ziemnego. Bez pozwolenia władzy górniczej nie wolno tych rur usunąć.

Po każdem przebiciu warstw szutrowych należy natychmiast szczelnie zamknąć wodę szutrową.

Rodzaj i sposób zamknięcia wody uwidocznić należy w planie ruchu.

Jeżeli po zamknięciu wody doprowadza się do otworu świdrowego wodę pod ciśnieniem, natenczas przysługuje sąsiednim uprawnionym do wydobywania kontrola ilości wody do otworu świdrowego wtłaczanej; tak samo przysługuje tym uprawnionym do wydobywania, po zamknięciu wody w otworze świdrowym, kontrola ewentualnej utraty wody, gdy się używa systemów płuczkowych.

Jeżeli występują objawy zawodnienia otworu świdrowego, natenczas ma Urząd górniczy okręgowy na prośbę interesowanego uprawnionego do wydobywania, albo gdy się sam w inny sposób o tem dowie, natychmiast przeprowadzić dochodzenie miejscowe, ewentualnie z przybraniem znawców, i ma na podstawie wyniku tego dochodzenia wydać potrzebne dalsze zarządzenia.

§ 76.

Jeżeli idzie o wyjęcie rur zamykających wodę w otworach świdrowych, które się ma opuścić, to należy odnośne otwory świdrowe w miarę wyjmowania rur zabijać wodotrwale stosownym materyałem.

O zamiarze takiego zabicia otworu świdrowego należy donieść Urzędowi górniczemu okręgowemu co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem tej roboty.

Urząd górniczy okręgowy, otrzymawszy doniesienie, przeprowadzi bezzwłocznie dochodzenie na miejscu, z przyzwaniem sąsiednich, do wydobywania minerałów żywicznych uprawnionych przedsiębiorców, celem zbadania, w jaki sposób zabicie otworu świdrowego uskutecznić należy, aby także po usunięciu rur ochronić warstwy ropne lub pokłady woskowe od wtargnięcia wody podziemnej.

Sąsiednim uprawnionym do wydobywania przysługuje kontrola nad przeprowadzeniem zarządzonego zabicia otworu świdrowego.

§ 77.

Wszystkie produkujące ropę otwory świdrowe, które nie posiadają szczelnego zamknięcia wody, muszą być w ten sposób bez przerwy odwadniane, żeby nie oddziaływały szkodliwie ani na własny ani na sąsiedni teren kopalniany. W przeciwnym razie władza górnicza, ewentualnie na prośbę sąsie-

dniego, do wydobywania minerałów żywicznych uprawnionego przedsiębiorcy, zarządzi odwadnianie albo szczelne, wody nie przepuszczające zasypanie takiego otworu świdrowego, a gdyby tego zarządzenia w przeciągu 14 dni nie wykonano, zarządzi władza górnicza bezwzględnie wykonanie tegoż na koszt uprawnionego do wydobywania, którego obowiązkiem było otwór świdrowy odwadniać, względnie zasypać.

§ 78.

Wrazie zaniechania otworu świdrowego nie posiadającego zamknięcia wody, należy go natychmiast wodoszczelnie zasypać.

VIII.

O pompowaniu otworów świdrowych.

§ 79.

Do poruszania przyrządów pompowych można używać lokomobil, do których mają w takim razie zastosowanie te same postanowienia, jakie poprzednio wogóle przepisano dla kotłów parowych.

§ 80.

Jeżeli do pompowania otworów świdrowych używa się motorów elektrycznych lub gazowych, natenczas stosować należy do nich postanowienia przepisane poprzednio dla takich motorów i zakładów elektrycznych.

§ 81.

Włączanie i wyłączanie przewodów pompowych tak przy otworze świdrowym, jak i przy kieracie pompowym dozwolone jest podczas ruchu tych przewodów tylko za użyciem takich przyrządów, które umożliwiają bezpieczną manipulacyę. Manipulacyę tę opisać należy dokładnie w planie ruchu

IX.

O materyałach rozsadzających.

§ 82.

Bez osobnego zezwolenia władzy górniczej nie wolno używać materyałów rozsadzających, a w szczególności do torpedowania otworów świdrowych.

X.

Ogólne postanowienia.

§ 83.

Dla każdej kopalni oleju skalnego należy założyć i bieżąco prowadzić mapy poglądowe i profile otworów świdrowych.

Na kopalniach o mniejszym wymiarze gruntu należy te mapy sporządzić w skali 1:720, na kopalniach o większym wymiarze, w skali 1:1440.

Na mapach poglądowych należy uwidocznić sytuacyę całego terenu kopalnianego, wszystkie już wywiercone i jeszcze w wierceniu będące otwory świdrowe, budynki w ogólności, jako też wszelkie urządzenia kopalniane (zbiorniki na ropę, wodę i gazy, elektryczne przewody, rurociągi wszelkich rodzajów i t. p.).

Profile otworów świdrowych należy zestawiać na wzorach przez władzę górniczą przyjętych i przedkładać Urzędowi górniczemu okręgowemu w przeciągu 4 tygodni po ukończeniu każdego z otworów świdrowych.

§ 84.

Podczas burzy należy robotę wiertniczą zastanowić, a robotnicy mają się oddalić z wieży wiertniczej i z zabudowań z nią połączonych.

Jeżeli otwór świdrowy nie jest zamknięty w sposób niezawodny, wówczas podczas grożącego niebezpieczeństwem wybuchu gazów lub ropy nie wolno dalej wiercić.

§ 85.

Na każdym terenie wiertniczym muszą być w pogotowiu nosze jako też przenośna skrzynka z bandażami i lekarstwami, w celu niesienia pierwszej pomocy w wypadkach nieszczęśliwych.

Za zezwoleniem Urzędu górniczego okręgowego może się kilka kopalń razem połączyć celem urządzenia wspólnej stacyi ratunkowej.

Każdy kierownik i dozorca musi być obznajomiony ze sposobami niesienia pierwszej pomocy w wypadkach nieszczęśliwych.

§ 86.

Przepisy dla szybów kopanych wydaje Urząd górniczy okręgowy od wypadku do wypadku.

XI.

Postanowienia karne.

§ 87.

Za przekroczenie powyższych przepisów będzie się karać grzywną od 10 do 200 K, a w razie powtórnym do 400 K (§ 47 ustawy naftowej krajowej).

XII.

Postanowienia końcowe.

§ 88.

Starostwo górnicze zastrzega sobie możność zezwolenia na wyjątki z poszczególnych postanowień niniejszych przepisów górniczo-policyjnych w tych wypadkach, w których szczególne stosunki koniecznie tego wymagać będą i jeżeli względy bezpieczeństwa nie będą stały temu na przeszkodzie.

§ 89.

Dla dozorców i robotników kopalń oleju skalnego mają Urzędy górnicze okręgowe wydać instrukcye, zawierające te postanowienia niniejszych przepisów, które się do tych osób odnoszą.

Każdemu dozorcy i każdemu robotnikowi udzielić należy do przestrzegania, jeden egzemplarz odnośnej instrukcyi.

§ 90.

Powyższe przepisy górniczo-policyjne wchodzą w życie z dniem ogłoszenia ich w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz Wielkiem Księstwem Krakowskiem; na wykonanie potrzebnych objektów i urządzeń wyznaczą władze górnicze czas stosowny.

Z powyższym dniem tracą moc obowiązującą ztąd wydane górniczo-policyjne przepisy z 13. marca 1886, Nr. 47 Dz. ust. i rozp. kraj. dla Galicyi i z dnia 9. lipca 1898, Nr. 87 Dz. ust. i rozp. kraj. dla Galicyi.

C. k. Starosta górniczy:

Wachtel w. r.

Treść.

Nr 69.

Rozporządzenie

c. k. Starostwa górniczego w Krakowie z dnia 30. czerwca 1904, L. 2778, wydane na podstawie § 35 ustawy z 17. grudnia 1884, Dz. ust. i rozp. kraj. dla Galicyi Nr. 35 z r. 1886, określające sposób składania egzaminu, wymaganego § 8 przepisów górniczo-policyjnych dla kopalń oleju skalnego w Galicyi z dnia 26. czerwca 1904, L. 2745, od zobowiązanych do tego kandydatów na kierowników ruchu.

§ 1.

Wymienieni w 2. i 3. ustępie § 8 powołanych przepisów górniczo-policyjnych kandydaci na posady kierowników są obowiązani udowodnić przed władzą górniczą swoje praktyczne uzdolnienie do poruczyć się im mających czynności, połączonych z kierownictwem kopalń oleju skalnego, także zapomocą przedłożonego poświadczenia, wystawionego przez komitet, funkcyonujący w Drohobyczu, Jaśle i Stanisławowie.

§ 2.

Komitet ustanowiony dla sprawdzenia praktycznego uzdolnienia tych osób, które uprawniony do wydobywania zgłasza jako przyjęte do kierownictwa kopalń oleju skalnego, składa się z przewodniczącego w osobie naczelnika dotyczącego Urzędu górniczego okręgowego, lub przez niego delegowanego innego konceptowego urzędnika tegoż Urzędu górniczego okręgowego, oraz z dwóch członków, do tej czynności każdorazowo przez przewodniczącego komitetu zaproszonych.

Odpowiednią liczbę członków tego komitetu mianuje Starostwo górnicze na propozycyę Urzędów górniczych okręgowych w Drohobyczu, Jaśle i Stanisławowie.

§ 3.

Wskazany władzy górniczej po myśli § 23 naftowej ustawy krajowej kierownik ruchu, który obowiązany jest do złożenia egzaminu, wymaganego § 8 przepisów górniczo-policyjnych dla kopalń oleju skalnego w Galicyi, otrzyma najdalej w przeciągu jednego miesiąca od wniesienia dotyczącego podania termin, w którym ma się zjawić przed tym komitetem.

§ 4.

Kandydat na kierownika ruchu kopalni oleju skalnego ma przed tym komitetem udowodnić:

1. że włada językiem krajowym w słowie i piśmie;

2. że posiada praktyczne uzdolnienie i doświadczenie:

a) w wykonywaniu robót wiertniczych głębokich wierceń,

b) w przeprowadzaniu instrumentacyi zagwożdżonych otworów wiertniczych,

c) w zamykaniu wody w otworach wiertniczych,

d) w stawianiu potrzebnych zabudowań wiertniczych,

e) w urządzaniu i zastosowaniu oświetlenia elektrycznego.

f) co do ruchu kotłów parowych, opalanych drzewem, węglem, ropą i gazem,

g) w niesieniu pierwszej pomocy w przygodzie;

3. że posiada dokładne wiadomości:

a) o składzie i działaniu maszyn parowych, elektrycznych i gazowych,

b) o naturze i składzie gazów oraz powietrza wybuchowego, jako też o oddziaływaniu tychże wogóle na ludzki organizm,

c) o powodach i skutkach eksplozyi powietrza wybuchowego i o robotach ratunkowych, potrzebnych po eksplozyi,

d) o akcyi ratunkowej w razie pożaru na kopalni,

e) o lokalnych stosunkach geognostycznych,

f) w sporządzaniu map poglądowych i profilów;

4. że dokładnie zna ustawy i rozporządzenia, obowiązujące kopalnie oleju skalnego w Galicyi, dalej regulamin służbowy i plan ruchu dotyczącej kopalni.

§ 5.

Komitet, odbierający dowód uzdolnienia od kandydata, zgłoszonego na kierownika ruchu, nie potrzebuje ograniczać się do stosunków, panujących przy kopalni, dla której tenże kandydat został zgłoszony, lecz może za zgodą tegoż, przy odbieraniu od niego dowodu uwzględniać zakład górniczy dla eksploatacyi oleju skalnego najbardziej postępowo urządzony.

W takim razie wydane przez komitet poświadczenie uzdolnienia rozciąga się na wszystkie kopalnie oleju skalnego w Galicyi.

§ 6.

Komitet, odbierający od zgłoszonego kandydata na kierownika ruchu dowód uzdolnienia, spisuje z przebiegu swojej czynności protokół.

Zaraz po ukończeniu swojej czynności, członkowie komitetu i przewodniczący orzekają w imiennem głosowaniu, czyli kandydat jest uzdolniony do poruczonych mu czynności lub nie.

Poświadczenie uzdolnienia będzie tylko wówczas wydane przez komitet kandydatowi, jeżeli zostanie większością głosów przyznane.

Kandydat przez komitet reprobowany, może tylko raz jeszcze stanąć przed nim i to dopiero po upływie 6 miesięcy od daty dotyczącego rozporządzenia Urzędu górniczego okręgowego, którem odmówiono przyjęcia do wiadomości jego zgłoszenia.

Komitet może odbierać od kandydatów dowód ich uzdolnienia tak ustnie jak pisemnie, tak w swoim lokalu, jak i na kopalni. Może on żądać wyjaśnienia odpowiedzi na stawiane pytanie także na rysunkach, wykonać się mających przez kandydata.

§ 7.

Kandydaci składają w Urzędzie górniczym okręgowym, w którym zostali zgłoszeni, taksę na pokrycie wydatków i dyet dla członków komitetu.

Taksa wynosi 30 K i ma być każdorazowo zaraz przy zgłoszeniu w gotówce za kwitem spłaconą.

Ze złożonej kwoty wypłaca przewodniczący dwom funkcyonującym członkom komitetu po 10 K, resztę zaś przeznacza się na wydatki, połączone z czynnościami tego komitetu.

§ 8.

To rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

C. k. Starosta górniczy:

Wachtel w. r.